

door God. Maar niet alle Abrahamieten waren kinderen Gods in dien zin, dat zij ook innerlijk als uit God geboren waren, en Abrahams hart en innerlijk bezaten. En dit laatste was noodig om den zegen van die beschikking, verordening, bevoorrecht door God te verkrijgen en te genieten. Anders werkte dat alles oordeel en ondergang. Zoo kan huius Gods beide omvatten: die hunnerzijds innerlijk God liefhebben en dienen, maar ook die, hoewel door God met heilgoederen als verbond e.d.g. bevoorrecht, en Zijn Naam belijvende, toch niet in hun hart aan den Heere gebonden zijn. Daarom kan de apostel schrijven in Gal. 3 vs. 7: Gij weet dus dat die uit het geloof zijn, deze zijn huius van Abraham. En in vs. 26: Want allen zijt gij huius Gods door het geloof in Christus Jezus. Maar waren zij allen in hun hart ware geloovigen? Dat moest wel zoo zijn. Doch het kon ook anders wezen. En vandaar ook Paulus' waarschuwing in dezen zelfden brief: Zie, ik Paulus zeg u, dat wanneer gij u laat besnijden, Christus u geen nut zal doen, Gal. 5: 2. Wanneer de apostel echter in Rom. 8: 16 schrijft: die Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn, dan gebruikt hij niet huius, maar teknon. Daarbij komt duidelijk het innerlijk der menschen in aanmerking. En dan volgt ook in de verzen 17 en 21 het woord teknon. En indien wij tekna, kinderen zijn, dan ook erfgenamen. En in vs. 21: dat het schepsel ook hoopt, zelf vrijgemaakt te worden van de dienstbaarheid der verderfenis tot de vrijheid der heerlijkheid der tekna, kinderen, Gods. Dan gaat het over het metterdaad verkrijgen van het heil en den eeuwigen zegen. En daarvoor is noodig het uit God geboren zijn ook naar de hartsgesteldheid. In Rom. 9: 7, dus in het hoofdstuk dat vlak op het zooveel genoemde volgt, zegt hij: Nocht omdat zij Abrahams zaad zijn, zijn zij allen kinderen. En voor dit laatste woord staat dan weer in het oorspronkelijke tekna. In Joh. 3 vs. 1 lezen wij: Ziet hoe groote liefde de Vader ons gegeven heeft, dat wij tekna, kinderen, Gods genoemd worden.

Tot zoover prof. Greijdanus, (33/4). Zijn conclusie is „dat huius Gods breeder kring omspannt dan tekna Gods, niet alle huius Gods zijn ook tekna Gods” (34). We hebben hier dus duidelijk onderricht aangaande de begrippen „zaad” (van Abraham), „zonen” of „kinderen” (huius) en „kinderen” (tekna).

Men kan dus — voorloopig blijven we hier staan — gerekend worden onder de „zonen der belofte” (d.w.z. daar letterlijken wettelijk en heusch onder geteld worden) zonder uitverkoren te zijn tot het eeuwige leven.

De rest volgt later.

K. S.

UIT DE SCHRIFT

DE VERANTWOORDELIJKE WORDEN HET PAD OPGESTUURD.

Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doet; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde. Openb. 22: 11.

Bijna is de verhoogde Christus uitgesproken; en bijna is zijn knecht Johannes klaar met schrijven. Bijna is de Geest van God, die een bijbel heeft geïnspireerd, gereed gekomen met dit enorme werk-stuk van vele eeuwen en uit zeer verwijderde cultuurgebieden. Bijna zullen zij gedrieën zeggen: ite, missa est; dat is: gaat nu maar heen, de laatste perikoop der Groote Preek is afgelopen.

Gaat nu maar heen — het oecumenisch pad op. Want ik heb — aldus de Christus van Patmos — ik heb u in deze Openbaring van Johannes duidelijk getoond, dat de oecumene, d.w.z. de heele „cultuurwereld” een tooneel van strijd zal worden, uitvalspoor van de kerkvervolgers tegen mijn kerk, en invalspoor van mijn laatste plagen, die ook u niet onbewogen zullen laten. Gaat nu dat oecumenisch pad maar op, en tracht in den komende oecumenischen war-winkel het a b c der oecumenische liefdes-acte te verrichten, d.w.z. het lichaam des Heeren te onderscheiden. Zoo immers alleen viert men mijn heilig avondmaal, totdat ik kom?

Welnu — daar gaan die lezers van de Openbaring van Johannes, daar gaan de hoorders van het slot der Groote Eene Preek. Maar vóór ze heengaan, krijgen ze nog een boodschap mee. Het zou later — ten onrechte — als een „toepassing” op de preek worden „aangevoeld”. Wie onrecht doet — die ga zijn gang ook verder maar. Wie vuil is, blijf maar zoo verder lopen op het wereldpad. Wie daarentegen rechtvaardig is, dat wil dezen keer zeggen: géén onrecht doet, maar het recht van God bestelt, die moet op dat pad nu voortaan blijven lopen. En wie heilig is, dat wil ditmaal zeggen: wie niet vuil, maar rein is, die houde zich rein.

Met deze boodschap kunnen de lezers, de hoorders gaan. Er komt niet veel meer om te hooren; zoo aanstands klinkt het: amen.

Wordt hier — die vraag blijft over — wordt hier nu gesproken óver ónbepaalde menschen? Of wordt hier soms gesproken tot bepaalde menschen? Is dit een woord van hemelsche berusting: er is toch niets meer te veranderen aan den Grooten Raad, het Eeuwig Besluit, — laat nu verder op den breeden wereldakker maar komen wat komen móet? Of — is hier een scherpe herderlijke verantwoordelijk-stelling van de zeer bepaalde hoorders van de Preek?

Het antwoord moet luiden: niet het eerste, maar het tweede.

Christus, toegekomen aan het einde van de Groote Verkondiging, en de homilie van Patmos besluitende, „praat” niet „óver” menschen in abstracto, doch „spréekt” zeer duidelijk „tót” zijn menschen in concreto. Hij richt het woord tot hen, die de woorden van dit boek zullen hooren lezen. Hij richt zich tot de geadresseerden van dit laatste bijbelboek; en het zijn immers de zeven gemeenten van Klein Azië, voor wie in de eerste plaats dit boek bestemd is? En het zijn in vervolg immers de kerk menschen, die de Christus tot zich vergaderen zal door het medium (óók) van die zeven brieven aan de zeven gemeenten? Het zijn immers de lieden, die „ooren hebben om te hooren”?

Daarom is dit verschrikkelijke woord wel iets anders dan een gediteerde schets voor een daverende speech voor een Toogdag-met-luidsprekers over het thema van „De Toespitsing van de Antithese”. Het gaat niet „over” den afwezigen Nero, doch het gaat „tegen” den aanwezigen hypocriet, die in de kerkbank zit. Het is geen grootsch project voor een Referaat over de tegenstelling: „Kerk en Wereld”, doch een tweesnijdend zwaard, dat in het kerkvleesch wordt gedreven; dit hier moet er uit, dat daar mag blijven zitten. De „Kerk” krijgt hier geen Machtspreuk mee, om na te prevelen op den Gerichts-dag-van-het-Veroorde-Religieuze-Gezag teneinde anathemata te slingeren tegen de spelbrekers, die niet meedoen; maar de Bisschop der zielen zelf, Jezus Christus, komt hier zijn „kerk” invaren om gericht te houden onder allen die wel meedoen, doch die het Spel niet breken door den laatsten Ernst.

Die onrecht doet — een verbondskind.

Die vuil is — een verbondskind.

Die rechtvaardig is — een verbondskind.

Die heilig is — een verbondskind.

Die onrecht doet — niet de afwezige Antichrist dezen keer, doch een broeder der gemeente.

Die vuil is — niet de afwezige Hoer op zeven bergen dezen keer, doch een bruid der gemeente.

Die rechtvaardig is — geen Deputaat der Vereenigde Kerken allicht naar de Oprechte Heilige Oecumenische Synode, maar een zondaar, die zich pas bekeerd heeft en nog bedremmeld achter in de kerk blijft staan.

Die heilig is — geen Voorzitter allicht van Boodschap nummer zoóveel van de Vereende Kerken tot een of anderen Oecumenischen Raad, de man, die auteur zou kunnen zijn van zijn spannende autobiografie, die het thema behandelt van het zichzelf snijden om de Basileis, om het koninkrijk der hemelen, doch de biografie nooit schrijven zal.

Daarom is dit woord terecht verschrikkelijk genaamd. Het is een schot in den boeg van alle kerk, die zich diets maakt, dat het verbond in het nieuwe Testament „geen wraak kent” (1).

Geen wraak kennen?

Maar dat appél op aller individuele verantwoordelijkheid op de laatste bijbelblad zij dan? Het is zooveel als: ik heb het u nu alles duidelijk gezegd, mijn kerk, en nu moet ieder uwer maar zelf weten wat hij met die woorden doet!

Berg de speech over de Toegespitste Antithese tusschen de twee apocalyptische Grootheden maar op, meeneer de redenaar. En lees het formulier van den Ban eerst na, gij Schorsende Synodes, die uw gestolen autoriteit zoo voelt. En gij, mijn ziel, hoor gij nu bovenal.

K. S.

KERKELUK LEVEN

HADDEN WIJ HET DAN ZOO MIS?

(Enkele opmerkingen naar aanleiding van het „Catechisatie-dictaat” van Prof. Dr W. H. Gispén.)

Wanneer men let op de actie van synodocratische zijde tegen de vrijmaking en wederkeer tot het Woord des HEEREN, krijgt men soms het gevoel: „hadden we het dan zoó mis?”, toen we namelijk streken en ons verzetten tegen de steeds meer veldwinnende neogereformeerde scholastiek? Was het heusch allemaal inbeelding en gezichtsbedrog? Immers, het staat tegenwoordig aan synodocratischen kant goed, een beetje „bezwaard” te wezen. En er „mag” tegenwoordig weer zooveel. En „er wordt niet meer afgezet”, enzovoorts. Er was dus geen enkele reden tot vrijmaking. Het was allemaal maar een beetje opgebla-

zenheid en humbug van die zgn. „bezwaarden”. Een persoonlijk gedootje rondom K. S.

Aldus het „vredes-offensief” tegen de noodzakelijke reformatie van de Kerk des HEEREN. En velen laten zich in slaap wiegen, in Friesland, en op Urk, enzovoorts. Het komt hun vleesch goed van pas, aldus gewiegd te worden. Nu „behoeven ze immers niets meer te doen”. Behalve dan een beetje „bezwaard preeken”, om onrustige gemeente-leden in bedwang te houden.

Hadden we 't echter inderdaad zoo radicaal mis? Hebben wij (om met Ds Volten van Enschede te spreken) onze menschen inderdaad „radicaal verkeerd ingelicht”?

Het onlangs verschenen „Catechisatie-dictaat” van Dr W. H. Gispén leert het u wel anders. Hij is een man van gezag, immers: professor. Hij gaf dit reeds jaren geleden gegeven dictaat rustig uit, bleef dus in de „oude lijn” van zijn domineespraktijk, die blijkbaar de synodale leer onvervonden heeft beoefend. Hij heeft (zie onder) niet eens meegedaan met de bochten en kronkelingen van leernuitspraak-toelichting-praeudvies-zestien punten-vervangingsformule. Dat is allemaal alleen maar voor de propaganda..... Voorts worde de jeugd der kerk (het is immers catechisatie-dictaat!) ongehinderd onderwezen in de „goddelijke waarheden” der synodale scholastiek.

Onwillekeurig hebben we dit dictaat op enkele belangrijke punten getest, en willen er een paar opmerkingen over maken.

Scholastiek.

Eerst iets in 't algemeen. Hoewel de schrijver in de Inleiding zegt, zich vooral aan Bavinck te hebben gehouden, blijkt onmiddellijk bij het doorbladeren, dat alle scholastieke vindingen en onderscheidingen van de laatste 70 jaar er in voorkomen. Wil men dat in een dogmatisch handboek doen, fiat. Veel herdrukken zal 't dan niet beleven. Maar we hebben er groot bezwaar tegen, dat te doen in een „catechisatie-dictaat”. Zoo wordt dus aan de jeugd van Christus' kerk met ambtelijk gezag „gediteerd” (niet het levende Woord in de levende Belijdenistaal, maar) mensche-lijke wijsheid, dorre „wetenschappelijke” schema's. Daar is al zooveel mee bedorven. Moet er nu nog meer kapot?

Geschiedbeschrijving.

Dit boekje geeft ook Kerkgeschiedenis. 'n Voortreffelijk ding op de Catechisatie. Maar zie nu, hoe dat geschiedt bij de beschrijving der laatste jaren:

„In 1942 trok de Synode van Sneek, vergaderd te Utrecht, conclusies inzake „meeningaverschillen”. Deze conclusies werden door de Synode met algemeene stemmen aangenomen. Later kwamen er bij sommigen bezwaren. In 1944, na de afzetting van Prof. Dr K. Schilder, kwam het op verschillende plaatsen tot een uittreden van bezwaarden uit de Gereformeerde Kerken (acte van vrijmaking of wederkeer) en de vorming van de Geref. Kerken (onderhoudende art. 31 K. O.)” pag. 15-17.

Ziedaar de geschiedenis der vrijmaking! Natuurlijk verlangen we niet een breedvoerige beschrijving. Maar we bedenken slechts: deze beschrijving heeft een paedagogisch doel! Immers: de opvoeding der synodale jeugd. En we kunnen dan ongeveer wel nagaan, hoe dit paedagogisch werkt.....

Eerst eenstemmigheid. Toen kwam de spelbreker K. S. Waarom hij afgezet werd, hooren we niet. De eer, die eerst aan De Cock en Kuyper gegeven wordt (dat n.l. hun zaak wordt vernield) ontvangt hij niet. En dan: toen kwam de vrijmaking. Zie je wel, jongelui, niets dan een persoonlijk zaakje vanwege die K. S.

Maar de eigenlijke oorzaken der scheuring worden verzwegen! De binding, de zaak H. J. Schilder, de uittooting van Bergschenhoek, de eischen aan Prof. Schilder, etc. etc. Neen — maar als de jeugd dit nu maar onthoudt: K. S. wilde niet — en toen kwam de uittocht der Schilderianen, die hun „meester” liever hadden dan de kerk.... Arme, aldus voorgelichte, jeugd!

We stippen nu een enkel punt nog aan.

Hoe het geloof gewerkt wordt.

„Oorsprong van dit geloof is de werking van den heiligen Geest, die dat hart wederbaart. Vgl. Joh. 1: 12, 13. Inhoud van dit geloof is de belofte des Evangelies”, pag. 47. En dan pag. 73: „God heeft in Zijn vrijmacht aan deze middelen (n.l. Woord en Sacr., v. D.) de uitdeeling Zijner genade verbonden. De Heilige Geest maakt van deze middelen gebruik, om het geloof te werken en te versterken.”

Hier dus weer de scholastieke leer pur sang: Scheiding van Woord en Geest bij de werking des geloofs. Vooral het eerste citaat doet dat sterk. Werker en inhoud des geloofs worden streng gescheiden. In het tweede blijft het Woord een instrument, dat al of niet gebruikt kan worden in „vrijmacht”. Dit laat de deur dus wijd open voor onmiddellijke wedergehoorte, geloofskiam, enzovoorts.

1) Dat jukt de schrijver. Hij moet weten (want anders moet hij er niet over praten) dat ik in de commissie heb tegen-gestemd tegen de uitspraken. En ik heb aangeboden, de argumenten publiek te geven, maar de V.U.-partij wou me natuurlijk den mond niet helpen open doen. Ze konden peitseren van de Duitschers, die op hun beurt met een deel hunner relaties hadden. — K. S.

De Kerk

Bij he-
ker. Am-
onders-
„uiteen-
uitdruk-
art. 27
Opmerk-
„Di-
openb-
hebb-
de St-
en le-
en m-
meest
Over

dat laa-
tot nu t-
marchie-
pen: de
kerk; 4
En d-
plurifon-
dat de
hierover
vriendel-
slechts
het op

Wedergr-
Ook
niet de
„uitwen-
natuurlij-
nieuwe
wederge-
„De bek-
geboorte
lijdelijk
mee”. E-
Die z-
G. B. a-
bekeer-
baar lie-
de stevi

Verbond
We h-
leding d-
vierde f-
weer de
open en
„He-
God n-
nen. J-
Abrah-
Wond-
duidelijk
heid ges-
verkoren

Sacrame-
Het z-
tot twee
betee-
Maar:
„Voor-
1e. God-
3e. een-
Dezelf-
over art-
wanneer
wordt vo-
genade:
de bero-
wezige g-

Doop.
Natuur-
„De-
deren,
bescho-
de we-
pag. 7
Wat d-
schouwer
maar al

Conclusi-
Er was
scheiding
Tot zelf-
waardelij-
evenals
santen t-
taal. Ne-
derscheid-
gelui!

Dr D-
dogmatis-
vruchten
kloof ste-
Dit bo-
een bijna
geloofs-
twijfelen-
heid van

rdn". Een

nodzakelijke
velen laten
Urk, enzoo-
pas, aldus
mers niets
„bezuurde
n bedwang

leaal mis?
de te spre-
kerkeerd in-

ctaat" van
Hij is een
dit reeds
leef dus in
le blijkbaar
Hij heeft
bochten en
praeadvies-
is allemaal
is worde de
ic-dictaat!)
waarheden"

enkele be-
mar opmer-

rijver in de
hebben ge-
aderen, dat
dingen van
men dat in
herdrukken
n er groot
chisatie-dic-
ristus' kerk
het levende
) mensche-
schema's.
er nu nog

h Voortref-
nu, hoe dat
jaren:

vergaderd
verschillen".
e met nige-
kwamen ef
de afzetting
op verschil-
waarden uit
rijmaking of
ref, Kerken
15-17.

Natuurlijk
ijving. Maar
heeft een
g der syno-
wel nagaan,

peibrekter K.
niet. De eer,
wordt (dat
hij niet. En
rel, jongelui,
te die K. S.
ring worden
Schilder, de
u aan Prof.
le jeugd dit
toen kwam
neester" lie-
voorgelichte,

n.

ing van den
t. Vgl. Joh.
belofte des
God heeft in

Woord en
e verbonden.
gen gebruik,
ken."

sang: Schei-
des geloofs.
Werker en
eiden. In het
iat al of niet
laan de deur
geboorte, ge-

nt anders moet
ise heb tegen-
oden, de argu-
von me natu-
den p-iteeren
n deel hunner

De Kerk.

Bij het stuk der kerk geldt dit alles nog veel sterker. Ambtelijk onderwezen worden hier alle befaamde onderscheidingen. Dr. Gispens spreekt zelfs van het „uiteenvallen" van de kerk in dit en dat. Meerdere uitdrukkingen doen zeer vreemd aan voor iemand, die art. 27 en 28 van de Ned. Gel. Bel. nuchter leest. Opmerkelijk is deze uitsluiting:

„Dit instituut (n.l. „de kerk als instituut") is de openbaring van het lichaam van Christus, en moet hebben een zuivere bediening van het Woord, van de Sacramenten en handhaving van de tucht op leer en leven. Men krijgt dus naar dezen maatstaf meer en minder zuivere kerken. De Geref. Kerk is de meest zuivere kerk", pag. 67/69.

Over elk woord ware wat te zeggen. Bijvoorbeeld dat laatste: „de Gereformeerde Kerk". Wij kenden tot nu toe: „De Gereformeerde Kerken". Maar „Ideeën marchieren"! Het glipt den heeren steeds weer uit de pen: de kerk, dat is de ééne, boven-plaatselijke, lands-kerk; 't nieuwe kerkrecht!

En dan voorts natuurlijk het geliefde punt: de pluriformiteit: meer en minder zuiver. Geen wonder, dat de Zwolse synode het niet meer noodig vond, hierover een rapport te hooren. En die interkerkelijke vriendschap, na het uitwerpen der broeders, die slechts de geloofsbelijdenis wilden vasthouden, wint het op den duur wel!

Wedergeboorte.

Ook hierover hoorden de Delftsche catechisanten niet de taal der Geref. belijdenis. De onderscheiding „uitwendige, inwendige roeping" nog daargelaten, is natuurlijk de wedergeboorte „de implanting van het nieuwe leven", pag. 71. Streng scheiding tusschen wedergeboorte en bekeering blijkt ook op pag. 79: „De bekeering is daarin onderscheiden van de wedergeboorte, dat in de wedergeboorte de mensch geheel lijdelijk is, maar in de bekeering werkt hij bewust mee". Een onderscheiding, die de belijdenis niet kent.

Die zegt: het geloof werkt de wedergeboorte (N. G. B. art. 24), en spreekt van „wedergeboorte ofte bekeering". Maar de jeugd der kerk wordt hier blijkbaar liever gevoed met verdunde dogmatiek dan met de stevige kost van de taal der belijdenis.

Verbond.

We hadden het heusch niet mis, zelfs bij de ontleding der vervangingsformule (zie de artt. over „Het vierde formulier" van Prof. Schilder), als we steeds weer de synodale leer aldus weergaven, gelijk het hier open en duidelijk geschiedt:

„Het (n.l. het Verbond, v. D.) is gesloten door God met Christus, en in Hem met al de uitverkorenen. Het is door God in den tijd gesloten met Abraham en zijn nakomelingen", pag. 73.

Wonderlijke formuleeringen. Maar dit is toch wel duidelijk: het „eigenlijke" (!) verbond is in de eeuwigheid gesloten met Christus als Hoofd, en met de uitverkorenen.

Sacrament.

Het zal wel geen drukfout wezen, want 't staat er tot tweemaal toe: „beteekenende genade". Dus niet: beteeke n de genade, gelijk Bellj. en Form. leeren. Maar:

„Voor een sacrament zijn drie dingen vereischt: 1e. Goddelijke instelling; 2e. een zichtbaar teeken; 3e. een onzichtbare beteekenende genade", pag. 73.

Dezelfde verwarring dus als inzake cand. Schilder over art. 33: het sacrament is er eerst („ten volle") wanneer er (niet: de belofte beteekend en verzegeld wordt voor het geloovig gebruik, maar) beteekenende genade aanwezig is. Om 't maar weer te zeggen met de beroemde (beruchte?) woorden: inwendige, aanwezige genade.

Doop.

Natuurlijk ook hier 't bekende lied:

„De Kerk moet (wij spatieeren, v. D.) de kinderen, tenzij zij zich als ongelovigen openbaren, beschouwen en behandelen als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest", pag. 75.

Wat dat „deelen in", en „wederbarende", en „beschouwen" zoo al beteekent, weten we langzamerhand maar al te goed. Neen, we hadden 't niet mis.

Conclusie.

Er ware nog heel wat meer op te merken. De onderscheidingswellust treedt slag op slag naar voren. Tot zelfs op de laatste pagina, bij het gebed: voorwaardelijk en onvoorwaardelijk bidden. Ook hier, evenals bij bovenstaande punten, wachten de catechisanten tevergeefs op Schriftbewijs, zelfs op Schrifttaal. Neen: „men onderscheidt" — ga met al die onderscheidingen straks den eindstrijd maar in, jongelui!

Dr. Dijk had 't onlangs over de vruchten van den dogmatischen strijd voor de kerk. Nu, als dit de vruchten zijn, kunnen we slechts constateeren, dat de kloof steeds dieper en breder wordt.

Dit boekje is voor ons totaal onbruikbaar. Het is een bijna onmerkbaar ondermijning van de leer des geloofs. We moeten 't wel zoo scherp zeggen. En twijfelen dan heusch niet aan de subjectieve eerlijkheid van den schrijver. Misschien is hij velen zelfs te

eerlijk. We worden opnieuw God dankbaar, dat Hij ons de oogen opende; want ach, hoevelen van ons hebben, door de boekjes van Landwehr e.d., dit alles sinds de kinderjaren als zoete koek opgegeten.

Tenslotte is ons zulk een boekje meer waard voor opheldering in den kruiddamp dan tien „vrijgemaakte" brochures. Het doet ons, en hopelijk vele „gebonden bezwaarden" nog eens duidelijk zien, ondanks alle zoet gefluit, dat we 't heusch niet mis hadden en hebben in de situatie-teekening van den dogmatischen achtergrond in den kerkelijken strijd.

Enschede.

G. VAN DOOREN.

LIEVER ONGELOOF DAN REVOLUTIE?

Je Maintiendrai, het weekblad, dat thans ook Den Doolaard aan zich verbonden heeft, is blijkbaar zelf zeer ingenomen met zijn jongste „mopje". Als gold het hoogsten ernst, wordt op de frontpagina met zware letter verwezen naar blz. 7, waar men iets — eerst denkt men argeloos: een artikel — zal kunnen vinden over „Liever Ongeloof dan Revolutie". Slaat men de pagina op, dan treft men een karikatuurtje. Een heerenhuis, dragend het opschrift: „Gereformeed Zendingscentrum". Daarvoor een natuurlijk bijzonder plechtige dominee: uitgestreken, hooge hoed, bril, parapluie, wijzend naar een bord: Openbare Verkoop van een kapitaal Heerenhuis". Het Zendingscentrum (u weet wel, van de synodocratische gemeenschap, pas geopend in Baarn, directie Dr. J. H. Bavinck, radiospeeches van de Zendingmensen, die pas over „Indonesië" revolutionnaire taal spraken). Achter den dominee een massa domooren, blijkbaar kerkmensen. Op den voórgrond, overleeggend of zij zullen bieden, de directeur van een cabaret, de eigenaar van een bioscoop, de exploitant van een variété, de bezitter van een dancing.

Hoe men tot de karikatuur kwam? Dat vermeldt het onderschrift:

„Het Parool meldt: De controverse tusschen de Gereformeerde missionaire predikanten, die vóór Linggadati zijn en de groote massa van het Gereformeerde kerkvolk hier te lande, dat de anti-revolutionnaire politiek tegen Linggadati is toegedaan, heeft ten gevolge, dat het Gereformeerde Zendingscentrum, waar de missionaire predikanten worden opgeleid, niet meer het vertrouwen heeft van alle Gereformeerden, gelijk blijkt uit een artikel van Dr. H. Th. van Munster te Gorinchem in de Kerkbode van de classis Gorinchem der Gereformeerde Kerken, waarin hij voorstelt het Gereformeerde Zendingscentrum op te heffen."

Of Het Parool van wat Dr. van Munster schreef juiste weergave geeft, weten we niet. Toen bedoelde kerkbode nog gereformeerd was, hadden we zelf de redactie een tijdlang, maar thans wordt het blad den voormaligen redacteur niet meer toegesonden; de classis Gorinchem geniet immers de eer de kerk van Noordeloos in haar midden te hebben, die een beroep op zekeren candidaat heeft geannuleerd vanwege Grosheide's vergissing inzake de sacramentaleer. De classis heeft die vergissing later zoo ongeveer weggeslikt, maar verder hield zij zich niet zoo groot als haar synode, en nu stuurt men geen kerkbode meer aan de kettens en zoo, die zoo brutaal waren zich niet te vergissen.

We laten dus dien Dr. van Munster onbesproken. We gelooven ook zonder hem wel, dat er zelfs onder de zijnen mensen zijn, die met dat zendingscentrum niet ingenomen zijn: ze vertrouwen den geest daar evenmin als wij.

Maar het opschrift boven het plaatje is dwaasheid. Voor ons zelf sprekende, zeggen wij: liever geen centrum, dan een centrum van bederf. Vooral na de synode van 1896 met haar decentralisatie van de zending.

Misschien krijgen we zoo weer oog er voor, dat ongelooft, gesteund door een „centrum", dat de revolutie een handje helpt, geen keus tusschen zichzelf en de revolutie ons laat. Die twee gaan hand in hand.

En dat heeft Bavinck, die boeken met ondermijners van het geloof schrijft, maar al te weinig bedacht.

K. S.

DUITSCHLAND EN DE GESCHIEDENIS.

De Groene Amsterdammer geeft tegenwoordig midden in een bonte reeks van citaten uit de hedendaagsche pers ook telkens zoo'n enkel sprekend citaatje uit de dagen van 1940, pas na den inval van de Duitschers.

Ook wij troffen onlangs enkele sprekende aanhalingen uit die periode.

Datum: 4 Juli 1940. Toen waren de Duitschers enkele weken in ons land. Gedrukt: 13 Juli d.a.v.

Hier volgt nummer één:

„Ik darf dit te zeggen, dat, wanneer het Deutsche volk zijn historie had losgelaten, zich had losgerukt van de banden aan 'n van strijd en zegen vervuld verleden, het nooit uit de verslagenheid van 1918 op deze wijze was opgestaan....."

Thans volgt nummer twee:

„Waar was — bij ons, K. S. — het waarachtige offer? waar was de zelfverloochening? waar de inspanning van alle krachten, zooals het Deutsche volk vrijwillig zich offers en inspanning getroost heeft om sterk te staan tot den strijd?"

Hier het derde:

„Julie vooral wacht, en ik hoop van harte heel spoedig, nieuwbouw en restauratie; het leven zal, en zij het dan in nieuwe banen moeten worden voortgeleid; in den nieuwen tijd zullen we verder moeten met ons kerkwerk, met onze eigen jeugdactie, met allen arbeid in Gods Koninkrijk, en dat alles eischt nieuwe oriëntering....." etc.

Auteur van deze woorden: dr. K. Dijk, in een radio-rede „aan onze jeugd" op 4 Juli 1940. Gedrukt in Omroepgids Ned. Chr. Radio Ver. 13 Juli 1940.

Waarom geciteerd? Hierom: dit is nu de geest van die schorsen kan om meeningen, die, ware de meerderheid van het oogenblik anders geweest, met klem zouden verdedigd zijn, gelijk tevoren geschied was. Dit is nu „profeteeren" met den slag om den arm. Dit is een specimen van de „leiding" dergenen, die tenslotte kozen voor dr. H. H. K. In de „tactiek".

K. S.

WIE GEEFT VERLOF?

Daar schrijft in „De Strijdende Kerk", het synodocratische propagandablad, dat helaas een droevige vermaardheid verkreeg door het veelvuldig hanteeren van de wapenen van onwaarheid en onwaarsachtigheid in den strijd tegen onze vrijgemaakte kerken —, ook geregeld een zekere Johannes Viator, die in zijn brieven verschillende vragen, die er ten aanzien van de kerkelijke kwestie zoo al leven bij zijn lezers, beantwoordt, en zich daarbij den volke presenteert als een warm en enthousiast kampioen voor de aloude Gereformeerde waarheid. 't Is echter de groote vraag, of hij dat waarlijk is.

In één van de laatste nummers van „De Strijdende Kerk" las ik namelijk van dezen Johannes Viator een soort korte samenvatting van wat hij in zijn synodocratische gemeenschap betreffende het Verbond mag leeren en verkondigen. (Uit zijn wijze van schrijven blijkt, dunkt me, overduidelijk, dat deze Viator predikant is; misschien Dr. Weggemans van Hilversum? — Viator beteekent: iemand, die op den weg loopt —, maar verder interesseert ons dat ook minder.)

Nu was daar vooral één zinsnede, die me opviel bij het lezen van den brief van Viator. En wel deze: „Ik mag de kinderen beschouwen en behandelen als dezulken, die op Gods tijd zullen deelen in de wederbarende genade van den Geest".

Zonder nu beticht te worden van ongeoorloofde „Konsequenzmacherei", kunnen we veilig constateeren, dat dus volgens Viator alle kinderen des verbonds zijn te beschouwen en te behandelen als reeds wedergeboren of als in de toekomst te wederbaren, dus: als uitverkoren, omdat alleen de uitverkorenen immers in den tijd worden wedergeboren. Als dit zoo is, dan bestaat ook volgens Viator zijn gemeente uit louter uitverkorenen; het ééne deel is al wedergeboren, het andere deel nog niet, maar dat komt ook nog wel goed. Houdt dat er maar voor. Totdat het tegendeel blijkt, straks in den dag der dagen? kan men vragen. „Ja, maar dat is voor later zorg", schijnt Viator te willen zeggen. „Of er hypocrieten in de kerk zitten, of er kaf onder het koren is, daar heb ik me zoo niet mee te bemoeien in mijn ambtelijk werk als predikant, ik begin er alvast mee (en ik ga er ook jaar en dag mee dóór), om al de kinderen des verbonds te beschouwen en te behandelen als uitverkoren kinderen, die op Gods tijd zullen deelen in de wederbarende genade des Geestes. Dat mag ik, daartoe heb ik verlof". Aldus Johannes Viator.

Maar nu vraag ik hem: „Van wien mag U dat? Wie geeft U dit verlof?"

Hij zal waarschijnlijk zeggen: „De Synode geeft me dit verlof; dit mag ik in mijn kerk leeren zonder lastig gevallen te worden". Nu, dat laatste geloof ik direct; want als men de bondelingen behandelt als uitverkorenen en dus houdt voor reeds wedergeboren of nog te zullen worden wedergeboren, dan is men goed „synodaal", althans sinds 1946 (zie de vervangingsformule).

Maar ik vraag verder: Wie geeft verlof, dat Johannes Viator zoo mag leeren en de bondskinderen behandelen? De Synode? Of Gods Woord? Of redeneert hij precies eender als indertijd Dr. A. D. R. Polman op den kerkeraad te Bedum, toen zijn zeer begeerde en gewaardeerde hulp was ingeroepen om een aantal „bezwaarde" ambtsdragers van revolutionnaire dwaling te overtuigen, en die op de vraag of een synodale uitspraak dan wel Gods Woord het einde van alle tegenspraak was, kalmweg antwoordde: „Zoals de Synode, die immers heeft de leiding des Geestes, de Schrift interpreteert, dat is Gods Woord, en daaraan moet ieder Gereformeed ambtsdrager zich onderwerpen". M.a.w.: wat de Synode wil, dat wil God! Wie hoort hier niet dóórklinken de stem der Roomsche dwaling, die het kerkelijk leergezag laat heerschen over het Goddelijk Schriftgezag? En dat uit den mond van iemand als Dr. Polman, één van de vocalen der Gereformeerde synodale meerderheid, om met Dr. K. Dijk te spreken. Hoe zijn de Gereformeerde helden gevallen!

Overigens zal nu Johannes Viator volkomen in

1) Rechtstreekse en gevaarlijke ketterij. Zoo'n man is te schorsen wegens strijd met de confessie. — Redactie.

Polman's lijn zijn, als hij zegt: De Synode geeft me verlof, d.i.: God Zelf geeft me verlof; van Hem mag ik al de kinderen des Verbonds beschouwen en behandelen als uitverkorenen, die op Zijn tijd wedergeboren zullen worden.

Maar nu vraag ik Johannes Viator: Wat moogt gij als bedienaar des Goddelijken Woords? Gij moogt alleen maar, wat gij moet, wat God van U eischt, ook in 't beschouwen en behandelen van de kinderen des verbonds. En waar, waar in Gods Woord leest U, dat wij de bondelingen moeten houden voor wedergeboren of nog te wederbaren en dus allen tezamen voor uitverkoren? Als gij, Viator, dat moogt, dan zal dat in den Bijbel moeten staan. Dat zal dan van Godswege geoorloofd en bevolen moeten zijn. Maar waar lees ik dat? Ik kan 't in mijn Bijbel nergens vinden. De Heere openbaart mij juist het tegendeel, n.l. dat er kaf onder het koren is, dat 't niet alles Israël is, wat uit Israël is, enzovoort.

Viator weet dit natuurlijk even goed als ik. En toch geeft de Heere hem verlof, om b.v. zijn heele gemeente voor uitverkoren te houden, en ook als zoodanig te behandelen? Op grond waarvan? Op grond van welk geopenbaard Woord des Heeren? Waar zegt de Heere, dat hij alle bondelingen vast en zeker op Zijn tijd door Woord en Geest zal wederbaren? Een zoodanig woord zal 't toch ongeveer moeten zijn. Maar: een dergelijk Goddelijk Schriftwoord bestaat niet. Dus, Viator, geeft misschien wel uw Synode (of liever: ik weet wel heel zeker, dat ze dat doet) u verlof, zóó de kinderen des Verbonds te behandelen, maar God niet!

De Heere wil, dat gij en ik de bondelingen behandelen zoodanig ze werkelijk zijn, n.l.: erfgenamen van de Verbondsbeloften Gods en geroepen tot het volbrengen van de Verbondseischen Gods, en die daarom ook alleen dan zalig worden als ze wandelen door geloof en in gehoorzaamheid aan Gods geboden. Gods genadige beloften in Christus willen geloofd worden. Dat, Johannes Viator, is het blijde, klare Evangelie en tevens onze aloude Gereformeerde Verbondseer, ook door U te prediken en te verdedigen.

Het is dan ook niet waar, dat U moogt prediken en leeren dat de bondelingen te behandelen zijn als uitverkorenen, die op Gods tijd zullen worden wedergeboren. Daarvoor geeft de Heere U geen verlof. Dat permitteert U een Synode, die door haar onscriptuurlijke Verbondseer van 't houden voor wedergeboren of te wederbaren het gevaar acuut heeft gemaakt, dat er vele bondelingen met een ingebeelden hemel naar de hel gaan.

Immers, hun predikant, Johannes Viator, of wie van zijn medestanders ook, beschouwt en behandelt hen als uitverkorenen? En die zal er niet voor terugdeinzen, om b.v. tegen een bondeling, die nog altijd afkeerig is van Gods heil in Christus, en van Zijn Wet als regel der dankbaarheid niet weten wil, en onder Christus' koningsheerschappij niet buigen wil, te zeggen: „Maar je bent toch een uitverkorene, en je wordt op Gods tijd toch wel wedergeboren, als je 't nu tenminste nog niet zoudt zijn; daar is trouwens wel alle kans op, maar zoiets kan jaren lang in je sluimeren..... Geloof me, de kiem is er allang, het zit er wel in, maar het komt er nog niet goed uit.....” In dezen trant moeten dan Viator en de zijnen op hun standpunt afkeerige bondelenden vermanen, behandelen? 't Is haast niet in te denken. Trouwens, dit is ook geen schriftuurlijk vermanen meer. Hier is de klem van den eisch van Gods Verbond ten eenenmale weg.

Leggen we hier b.v. eens naast een uitspraak van Ds T. Bos in „Genadeverbond en Bondsgezegen”, pag. 150. Daar lezen we: „Wanneer uw predikant tegen u zegt: ik veronderstel, dat gij wedergeboren zijt” („of ook: zult worden”), zoo voegen wij er nu aan toe, G. A. H.), „kan dit óf leiden tot zorgeloosheid, vertrouwend op het gezag van den zegsman, óf het leidt tot niets, omdat ge bij uzelf denkt: uwe veronderstelling, dominee, brengt mij niet in den hemel. Maar wanneer hij zegt: gij zijt een kind des Verbonds, U zijn de beloften toegezegd, dan wordt het de ernstige vraag voor uzelf, of gij dan ook die beloften met een geloovig hart aanneemt, en de vervulling dier beloften hebt leeren kennen, in den weg des geloofs en der gehoorzaamheid”. „Doch wij weten, dat er kaf onder het koren is; dat er geveinsden in de gemeente zijn; dat iemand zichzelf kan bedriegen, en dat het vreeslijk zal zijn, meenen in te gaan en niet te kunnen, of met een leugen in de rechterhand voor eeuwig om te komen. Dat weten wij..... omdat God het ons in Zijn Woord heeft geopenbaard, dat er kaf onder het koren is, en nu zeggen wij tegen onszelf en tegen u: onderzoek en toets u aan des Heeren Woord.....” (spatieeringen van mij, G. A. H.). Even verder zegt Ds T. Bos: „En nu heeft dat opwassende gedoopte kind aan een veronderstelde wedergeborte (reeds geschied of zeker nog te geschieden! G. A. H.) niets, omdat een veronderstelling geen grond is voor de eeuwigheid. Op een veronderstelling mag het kind niet bouwen, (noch ook een predikant een bondskind behandelen! G. A. H.), noch gerust de eeuwigheid ingaan. Maar de zekerheid, dat hem ook de beloften toekomen, leggen op hem de heilige verplichtingen, om oprecht te gelooven en heilig voor den Heere te leven.”

Het is erg verleidelijk, om nog meer van deze klassiek-Gereformeerde taal te doen hooren. Maar 't geciteerde is al meer dan voldoende ons het diepgaande verschil te demonstreeren met des heeren Viators betoog. 't Ééne is zuiver Schriftuurlijk, 't andere verre van dat.

Moge alsnog Johannes Viator en velen met hem verstaan, dat alleen door Gods Woord bepaald wordt, wat we mogen en moeten in Christus' kerk, als we prediken en leeren en vermanen. Geen mensch, ook geen Synode, maar de Heere geeft ons verlof en bevel om het Woord des Verbonds recht te snijden en 't des Zondags in de kerk den rechtvaardige te zeggen, dat 't hem wel zal gaan, maar den goddelooze, dat 't hem kwalijk zal gaan. Dat is sleutelbediening naar twee kanten, volgens 't bevel des Heeren. Zondag 31! En dit verkondigen van het goede Woord Gods zal zijn tot een zegen of tot een verzwarden vloek. Omdat Jezus Christus is gezet tot een opstanding, maar ook tot een val in Israël, binnen den kring des verbonds, daarom is de Woordbediening een prediking van genade en van gericht.

En dat is de ernst van het opgenomen zijn in het Verbond der genade, die door den kring van Johannes Viator en de zijnen helaas maar al te zeer uit het oog is verloren.

G. A. HOEKSTRA.

AVONDMAALSWIJN.

De Sectie Avondmaalswijn van de Ondervakgroep Groothandel in Wijn deelt mede dat, ter voorziening in de behoefte aan Avondmaalswijn voor het jaar 1947, een partij Zoete Roode Wijn werd aangekocht en onder den Wijnhandel hier te lande verdeeld.

Deze wijn heeft volledig het karakter van een zuivere, natuurlijke, uit druiven bereide wijn en voldoet daarmee aan alle eischen, die men aan wijn voor het H. Avondmaal moet stellen.

De Kerken behooren zich tot hun gewonen leverancier te wenden en daarbij een schriftelijke verklaring over te leggen, dat de bestelde wijn uitsluitend gebruikt zal worden voor het H. Avondmaal.

De prijs is door het Bureau Prijzen van de Ondervakgroep Groothandel in Wijn vastgesteld op f 4.13 per flesch, buiten glas en emballage.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA, III.

Wat betreft het handhaven van een zuiver kerkbegrip staat men vanzelfsprekend in Amerika voor geheel andere en moeilijker omstandigheden dan wij in Nederland. Amerika bestaat uit christenen, die uit alle landen van Europa afkomstig zijn, zoodat men met duitsche, noorsche, zweedsche, deensche en hollandsche kerken te maken krijgt. Ieder land heeft zijn eigen inslag en handhaaft, zoolang de ouden leven, graag zijn nationaal kerkelijk karakter. Dat Amerika zoo vol met verschillende denominaties zit, moet dan ook niet alleen verklaard worden uit de „secte”-zucht, maar wel terdege moet hierbij ook in rekening gebracht worden het feit, dat geheel Europa vertegenwoordigd is. Dit dient in het oog gehouden te worden, wil men een eerlijke beoordeeling geven van het amerikaansche kerkelijke leven.

Maar anderzijds dient men dan ook oog te hebben voor het gevaar, dat mede uit dezen toestand kan ontstaan en ook metterdaad ontstaan is. Deze nationaliteiten worden in Amerika, dat één groote „melting-pot” is, heel spoedig „opgemixt”. Het is verrassend te zien hoe snel de kinderen van emigranten acclimatiseeren in Amerika. De meesten schamen zich hun afkomst en hebben er een afkeer van, dat in de gesinnen nog de oude landtaal gesproken wordt. Uit reactie worden ze heel snel Amerikaan, ook wat de taal betreft. En nu de amerikaansche grenzen voor emigratie zoo goed als gesloten zijn, en dus het kolonisatie-element gaat ontbreken en de europeesche talen niet meer gevoed worden door inkomende elementen, slijten die landstalen heel snel uit. Er zijn dan ook in Amerika maar heel weinig gereformeerde kerken meer waar nog een enkele maal hollandsche diensten gehouden worden.

Dit alles is vanzelfsprekend en natuurlijk. Maar het groote gevaar hierbij is, dat niet slechts de talen wegvallen, maar ook de oorspronkelijke kerkelijke eigenschappen afslijten en ineensmelten tot een soort religieus-kerkelijk-amerikanisme, met een uniformiteit, die tenslotte voor een eigen gereformeerd karakter geen plaats meer laat.

De synode van de Chr. Ref. Church heeft dit gevaar ook onderkend en probeert er tegen te strijden, door b.v. den eisch te gaan stellen, dat de studenten, die theologie studeeren, de hollandsche taal onder de knie krijgen, een besluit dat toejuiching verdient, want het blijkt wel, dat, zal het gereformeerd element in Amerika gevoed worden, men dit voedsel uit Nederland moet blijven betrekken. Wat Amerika geeft aan „standaardwerken”, althans wat betreft gereformeerde standaardwerken, is tot heden niet noemenswaardig.

De Synode besloot dan ook nog zeer kort geleden om E Voto van Dr Kuypers en andere standaardwerken in het engelsch te gaan overzetten, een besluit, dat er eenerzijds op wijst, dat men in Amerika aan een verdere theologische ontwikkeling, dan Kuypers bracht, nog wel niet toe is (er zullen in Nederland niet veel menschen meer zijn die E Voto nog als het leidinggevend standaardwerk beschouwen, de boekhandel kan het er, ook tweedehands, niet meer kwijt), maar anderzijds toch ook begrip toont voor het gevaar, dat de gereformeerde kerken in Amerika bedreigt, wanneer ze los komen te staan van de gereformeerde theologie in Nederland. Men ziet de KERK niet meer, de Chr. Ref. Church wordt door den jongeren Amerikaan gezien als een der vele denominaties, en hij vindt het een goed ding dat „zijn” kerk in zooveel mogelijk opzichten gaat gelijken op andere amerikaansche kerken. Ook de jongere theologen plaatsen zich soms op dit pluriformiteits-standpunt.

Wat den eeredienst betreft vraagt men dan niet meer naar den eigen kerkstijl, zoodat deze door onze gereformeerde vaders in het bloeitijdperk der reformatie werd gezien en beleiden en waarvan de kerkenorde een uitdrukking werd, maar men zoekt aanpassing aan de amerikaansche kerken, die dezen kerkstijl missen.

Ik heb hier voor mij liggen een „bulletin” van een Chr. Ref. Church in Grand Rapids, waarin zoo'n dienst wordt aangegeven. Wanneer men de kerk binnenkomt ontvangt men zoo'n bulletin en kan men zien wat er gebeuren gaat. Er zijn heel mooie dingen bij. Van de stille devotie, die in deze diensten gehandhaafd wordt, kunnen wij in Nederland nog wel iets leeren. Maar de geheele opzet van dit soort eeredienst verraadt toch een amerikaanschen inslag, waarbij de gereformeerde kerkstijl verloren gaat. Eerst wordt verteld wat het orgel gaat spelen vóór den dienst, dan „silent prayer” (stille gebed). Song, congregation standing (staande zingen), Invocation, congregation standing (aanroeping, waarbij de gemeente staat), Salutation, congregation standing (zegen, waarbij de gemeente staat), Reading of the Law and the Summary (lezen van de wet en de hoofdsom der geboden), Confession of Sin (belijdenis van zonden), Penitential Psalm no. 101 (zingen van een boetepsalm), Assurance of Pardon (vergeving van zonden), Apostles' Creed recited by minister and congregation, all standing (Apostolische geloofsbelijdenis, hardop uitgesproken door den predikant en de gemeente te samen, staande), Song, congregation seated (zingen, waarbij de gemeente blijft zitten), General Prayer (het groote gebed), Offering and song (collecte en zingen), Offertory Prayer and Response on the Organ (kort gebed, waarbij de collectanten voor den kansel blijven staan en de predikant een gebed over de collecte uitsprekt, waarop het orgel een kort musicaal antwoord geeft), Scripture Lesson (Schriftlezing), Sermon (prediking), Closing Prayer (slotgebed), Song (zingen), Benediction (zegen), Postlude (slotspel van het orgel).

Het valt bij dezen eeredienst op, dat men veel meer „hymns” (gezingen) dan psalmen zingt. In verschillende diensten, die ik meemakte, werden er naar verhouding veel meer gezangen dan psalmen gezongen, en men heeft onder die gezangen een ruime keuze. De Psalter-Hymnal, zoodat het zangboek der Chr. Ref. Church genoemd wordt, bevat 327 nummers, welke onze psalmen op rijm hebben, en van nr. 328 tot 468 zijn het hymns, waaronder zeer schoone naar wijs en inhoud beiden. Maar het spreekt vanzelf, dat deze gezangen de psalmen niet vervangen kunnen. Deze zijn door den Heiligen Geest geïnspireerd en dienen de voornaamste plaats te blijven innemen. Bij dezen vorm van eeredienst komt ook de prediking heel gemakkelijk in de knel. Het worden korte sermoenen, meer toespraken dan Woordbediening en het geheel wordt zóó amerikaansch, dat de jeugd geen verschil meer ziet tusschen gereformeerden eeredienst en andere diensten.

Het kerkbegrip vervaagt en wanneer de predikant dat dan zelf nog in de hand gaat werken, door geen aandacht meer te vragen voor art. 28 van onze Geloofsbelijdenis, inzake de KERK, noch voor den 21sten Zondag van onzen Catechismus, dan ligt het voor de hand, dat een jong amerikaansch geslacht een pluriformiteitsbegrip gaat ontwikkelen waarbij van KERK geen sprake kan zijn.

Slechts deze ontwikkeling — in verkeerde richting — maakt het dan ook verklaarbaar, dat velen zich zoo gemakkelijk bij de af- en uitzetting van iemand als Ds Hoeksema hebben neergelegd. Ook predikanten, die ik sprak, hebben mij onomwonden verklaard, dat zij dit feit betreunden, maar ze leggen zich er gemakkelijk bij neer, omdat ze feitelijk geen principieel verschil zien tusschen de eene kerkformatie en de andere. Het is maar de „zichtbare kerk” zeggen ze, we blijven allen lid van de ééne, onzichtbare kerk.

Men probeert op precies dezelfde manier ook de kerkelijke geschillen in Nederland te bagatelliseeren. Toen ik in een kleinen, intiem kring, waaronder ook enkele predikanten waren, sprak over de kerkcheuring in Nederland, werd mij door een van hen gewezen op het feit, dat de synodocratische vergadering in Nederland, Prof. Schilder alleen maar afgezet had, maar zich had uitgesproken geen kerkelijke tucht-oefening te wenschen. Men vond dat, met de amerikaansche begrippen inzake kerk en kerkverband, eigenlijk een „royale” houding. Toen ik er op wees,

dat die a
had gehi
schil uit
de kwest
ning gij
80 der f
afzetting
vergader
gebeden
en dat
laatste
den, gin
moest zi
Aan „
broeders
tegen be
te meer
tische ge
zoo dich
den ame
er zeker

OP

SAMEI

In het
eeniging
beek van
mijn ad
van mij
blad pla
ze than
mij wor
antwoor
blad”.

Welnu
De eed
„Zijn
Hij d
het late
meene v

Daar
loochene
de geloc
niet in l
ten, op
hun boc
Indere

niet zóó
ning zo
Welnu
brengen
Schrift
den Wo

Woord,
een aan
Dat si

Zoon, z
Wie
maagdel
nen, tae
verder

Hij m
den.

„Ja m
Zeker, i
lets te r

Schrift
is het c

En da
recht al
Kerk p
bieden,
houden

Kinderd
Mijn
het al
kweste
rechtstr
gevens

en nu zu
m' „ri
tri' het
20” nu
me hi
ling Go
spreekt.

Als r
waar m
een exe

Verde
overbo
verwerf
war.

Het l
Barthla
het wel
inlichte

Groning
Hij z
nen inli